

Ks. Krzysztof Bielawny
Gietrzwałd

Działalność społeczno-kulturowa na przykładzie Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej

Słowa kluczowe: pielgrzymki, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, sanktuaria maryjne, turystyka rowerowa, pielgrzymki rowerowe.

Key word: pilgrimages, sanctuaries, bicycles, Europe, religious worship

Wstęp

W XXI wieku człowiek dużo podróżuje, m.in. po to by poznawać świat i zabytki kultury. Ma do wyboru kilka sposobów wygodnego i łatwego przemieszczania się po ziemi – samolotem, autem, koleją lub statkiem. Jednak mimo niewątpliwej wygody tych środków komunikacji, bardzo wiele osób nie korzysta z nich w swych podróżach, tylko wybiera zwykły mechaniczny pojazd napędzany siłą ludzkich mięśni, a mianowicie rower. Jednak, aby podróżować rowerem, trzeba spełnić kilka warunków. Nie wystarczy sama fascynacja jazdą, wszak podróż to nie przejażdżka. Do zwiedzania świata na rowerze potrzebne jest zdrowie, doskonała kondycja fizyczna oraz duża doza samozaparcia i hart ducha. Turystyka rowerowa ma jednak spore grono fascynatów, bo trudy jakie się z nią wiążą, owocują lepszym i bliższym poznawaniem uroków Ziemi. Tego się nie zobaczy z okien pędzącego autostradą samochodu, jadącego po szynach pociągu czy odrzutowego samolotu. Turystyka rowerowa umożliwia coś więcej – bezpośredni kontakt z przyrodą, mieszkańcami mijanych miejscowości czy podziwianie mijanych zabytków.

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży¹ Archidiecezji Warmińskiej, skupiające przede wszystkim młodzież akademicką i licealną, w latach 1994-2002 organizowało wiele różnego rodzaju spotkań, rekolekcji, obozów, szkoleń, pielgrzymek, kolonii dla dzieci, a także wypraw i pielgrzymek rowerowych po Polsce oraz po Europie. Młodzi pątnicy w roku 1996 rowerami dotarli do Rzymu, w 1997 do Mariaszell i do Pragi, w 1998 do Fatimy, w 1999 r. do Syrakuz na Sycylię, w 2000 r. do La Salette, w 2001 do Santiago de Compostela i w 2002 r. do Taizé, miejsca spotkań ekumenicznych. W okresie tym młodzież uczestniczyła także w

¹ M. Zawadzka, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, *Sodalis Marianus* 1936, nr 6, s. 117-120. KSM w Polsce przed II wojną światową tworzył dwa związki, męski i żeński, z siedzibą w Poznaniu. W 1934 r. oba związki liczyły 9554 oddziałów, z 280 113 członkami. Największa liczba oddziałów męskich i żeńskich była w diecezji poznańskiej – 1610, w diecezji pomorskiej 860, krakowskiej 456, łuckiej 168 i pińskiej 77 (najmniejsza liczba).

dwóch wyprawach po Polsce: po Warmii i Kaszubach oraz po ziemi chełmińskiej, szlakiem zamków krzyżackich.

Każda z tych wypraw była znacznie wcześniej planowana i organizowana. Oprócz rowerzystów w każdej wyprawie uczestniczyły dwa pojazdy, które zabezpieczały pielgrzymów, a także służyły pomocą w każdej potrzebie. Ponadto cały zespół zapoznawał się z dokładną trasę przejazdu, planując każdy dzień z osobna. Dobrze przygotowany wyjazd stawał się inspiracją do następnej podróży. Warto tu nadmienić, że poza własnymi środkami finansowymi, na wiele z tych wypraw rowerowych udało się zdobyć dość spore środki finansowe od sponsorów. Dzięki temu w wyprawach mogło brać udział więcej chętnych, którzy spełniali podstawowe kryteria.

1. **Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży na Warmii po II wojnie światowej**

Po dwóch latach od zakończenia działań wojennych w 1945 r., 17 lipca 1947 r., rządcą diecezji warmińskiej ks. dr Teodor Bensch erygował Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej i Żeńskiej. Centrala Stowarzyszenia powołana została przy parafii św. Józefa, na ul. Jagiellońskiej 53 w Olsztynie. Administrator apostolski diecezji warmińskiej w piśmie powołującym KSMM i KSMŻ zatwierdził jednocześnie tymczasowy zarząd. W skład zarządu KSMM diecezji warmińskiej weszli:

prezes - Franciszek Trzeszczkowski, zam. ul. Żeromskiego 36 w Olsztynie
 sekretarz – Jan Borowczak, zam. ul. Żeromskiego 32 w Olsztynie
 skarbnik – Bogusław Sojak, zam. ul. Waryńskiego 10 w Olsztynie.

Zarząd KSMŻ tworzyły:

prezeska – Bogumiła Czarnecka, zam. ul. Reymonta 14 w Olsztynie
 sekretarz – Leokadia Rogowska, zam. ul. Reymonta 14 w Olsztynie
 skarbnik – Tamara Chomicz, zam. ul. Jagiellońska 25 w Olsztynie.

Nowo powstałe Stowarzyszenie w myśl przepisów prawnych zgłoszono do Urzędu Wojewódzkiego². Po dwóch latach pracy organizacyjnej i tworzeniu struktur nowo powstałego stowarzyszenia w diecezji warmińskiej działało kilkanaście oddziałów parafialnych KSMM i Ż. Oddziały liczyły od kilkunastu do kilkudziesięciu członków. Na terenie Olsztyna w 1948 r. funkcjonowały następujące oddziały KSM:

I Oddział przy parafii św. Józefa, z tymczasowa siedzibą przy ul Staszica 6. Opiekunem był ks. proboszcz Stanisław Jurczak

II Oddział przy parafii Serca Jezusowego, opiekunem był ks. kan. dr Skalski

III Oddział przy parafii św. Jakuba, opiekunem był ks. Bohdanowicz³.

Niestety, działalność organizacji katolickich została przerwana dekretem z 6 sierpnia 1949 r. Od tej pory również KSMM i KSMŻ były organizacjami nielegalnie

² Archiwum Parafialne w Morągu (dalej APM), Teczka nr 1, Okólnik Zarządu KSMM i KSMŻ w Olsztynie 1948, nr 2.

³ Tamże, s. 4.

funkcjonującymi. Przez ponad czterdzieści lat młodzież w Polsce była pozbawiona organizacji katolickich. Ponowne erygowanie KSM w Polsce odbyło się w 1990 r.⁴ W archidiecezji warmińskiej KSM ponownie został erygowany w 1994 r. dekretem ks. arcybiskupa Edmunda Piszcza⁵. Pierwszy zarząd KSM-u został wybrany w październiku tego roku⁶. Jego prezesem została Teresa Gugolek z Olsztyna⁷, a po roku – Wojciecha Hanelta. Po kilku latach rozwoju KSM AW liczył ponad 100 członków zorganizowanych w kilkunastu oddziałach parafialnych. W Olsztynie funkcjonował oddział KSM-u przy parafii św. Józefa, św. Jakuba, bł. Franciszki Salawy na Pieczewie i przy parafii Chrystusa Odkupiciela Człowieka. W ramach oddziałów powoływano sekcje, które miały za zadanie organizowanie różnych działań dla młodzieży i dzieci⁸. I tak w oddziale w Olsztynie przy parafii Chrystusa Odkupiciela Człowieka powołano rozmaite sekcje, były to : sekcja kolonii letnich dla dzieci, pielgrzymek zagranicznych, wycieczek rowerowych po Polsce i sekcja pielgrzymek rowerowych po Europie. Na czele sekcji wycieczek rowerowych po Polsce stało młode małżeństwo Joanna i Piotr Targońscy, a sekcją pielgrzymek rowerowych po Europie kierował Bogdan Pijanowski, potem po upływie trzech lat stery nad tą grupą przejął Bohdan Puzyno. Koniec lat dziewięćdziesiątych XX w. i początek XXI w. był bujnym okresem w rozwoju i działalności KSM-u w archidiecezji warmińskiej.

2. Wyprawy rowerowe po Polsce

⁴ Konferencja Episkopatu Polski wydała dn. 10 X 1990 r. dekret powołujący do życia KSM jako organizację ogólnopolską, nadając jej osobowość prawną kościelną, a statut zatwierdziła 30 IV 1993 r. Nowelizacji statutu dokonała 12 III 1998 r. KSM uzyskał także osobowość prawną cywilną rozporządzeniem Ministra – szefa Urzędu Rady Ministrów z dnia 30 VI 1993 r.

⁵ Dekret powołujący Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej, WWA 1994, nr 13, s. 20. W dekrete powołującym KSM AW czytamy, m.in.: „Mając na uwadze dobro i duchowe młodzieży katolickiej oraz potrzebę ożywienia duchem Ewangelii porządku doczesnego, działając na podstawie przepisów Prawa Kościelnego, eryguję Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej, które będzie działać na jej terenie i będzie miało siedzibę w Olsztynie. (...) Stowarzyszenie posiada kościelną osobowość prawną i realizuje cele oraz zadania Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży jako Stowarzyszenia ogólnopolskie i kieruje się tym Statutem, uwzględniając potrzeby czasu i miejsca młodzieży zamieszkałej na terenie Archidiecezji Warmińskiej. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży oddaje pod opiekę Patronów – Św. Stanisława Kostki i Bł. Karoliny Kózkówny”.

⁶ Zob. W. Hanelt, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej, WWA 1995, nr 15, s. 46-48.

⁷ Archiwum Domu Rekolekcyjnego w Gietrzwałdzie (dalej ADR), KSM AW – Teczka nr 1, Protokół z posiedzenia walnego zebrania z 22 X 1994 r.

⁸ Zob. W. Hanelt, Katolickie Stowarzyszenie, s. 48. O możliwościach KSM-u pisał W. Hanelt: „Codziennością Stowarzyszenia jest oprócz działalności formacyjnej (kursy, rekolekcje, spotkania wewnętrzne), prowadzenie szeroko rozumianej działalności społeczno-kulturalnej, a zwłaszcza: organizowanie obozów, ognisk, spływów, pielgrzymek, rajdów, wycieczek, zawodów sportowych, zabaw, przygotowanie wieczorków poetyckich, koncertów, dyskotek, spotkań z interesującymi ludźmi, prezentacji sztuki amatorskiej, przeprowadzanie akcji charytatywnych, prowadzenie działalności gospodarczej, zwłaszcza wydawniczej i usługowej. Są to tylko niektóre możliwości i formy działania KSM”.

Pierwsza wyprawa rowerowa po Polsce zorganizowana przez KSM AW odbyła się w czerwcu 1997 r. Trwała od 21 czerwca do 1 lipca, była przygotowywana przez Joannę i Piotra Targońskich. Wyjazd zorganizowano pod hasłem: Szlakiem zamków krzyżackich. Piotr, z wykształcenia historyk, trasę pod względem merytorycznym obmyślił doskonale. Przygotowania do wyjazdu trwały od połowy lutego 1997 r. Pierwsi uczestnicy zgłaszali się od marca, choć ostatecznie lista została zamknięta pod koniec maja. W wyprawie uczestniczyło 18 osób, w tym jedna osoba przygotowująca posiłki i kierowca jadący busem z bagażami uczestników wyprawy. Trasa zaplanowana przez Piotra wiodła z Olsztyna do Pieniężna⁹. W pierwszym dniu uczestnicy zwiedzili zabytkową kolegiatę w Dobrym Mieście, w Orniecie kościół i pod wieczór dotarli do klasztoru oo. werbistów do Pieniężna. Po obowiązkowej kąpieli spożyli przygotowaną kolację, rozstawili namioty w ogrodzie klasztornym i poszli na zasłużony odpoczynek. Kolejny dzień prowadził do Fromborka¹⁰. Tam też w dawnych pomieszczeniach warmińskiej kapituły katedralnej młodzież spędziła noc. W ciągu dnia program obejmował zwiedzenie pięknego kościoła św. Katarzyny w Braniewie, odbudowanego w latach osiemdziesiątych XX w. przez ks. prał. Tadeusza Brandysa. Z Fromborka przez Kadyny młodzież dojechała do Elbląga, gdzie w Wyższym Seminarium Duchownym spędziła noc. Na trasie w Kadynach uczestnicy podziwiali piękne gospodarstwo rolne.

W kolejnych dniach wyprawy rowerowej na trasie czekały na nich piękne zamki pokrzyżackie. Pierwszy w Malborku, siedziba wielkiego mistrza zakonu krzyżackiego. W dniach następnych zwiedzali zamki m.in. w Chełmży, Golubiu Dobrzyniu i w Ostródzie. Młodzi ogółem przejechali około 750 km, kończąc swą wyprawę 1 lipca 1997 r. w Olsztynie¹¹.

Kolejna wyprawa rowerowa odbyła się w dniach 5 – 19 lipca 1999 r. Uczestniczyło w niej 12 osób, w tym bus wiozący bagaże i kucharka przygotowująca posiłki. Rowerami po Warmii i Kaszubach jechało 10 osób. Trasę jak przed dwoma laty, tak i teraz przygotowali Joanna i Piotr Targońscy. Uczestnikami wyprawy byli: Joanna Szymańska (lat 23), Joanna Targońska (28), Piotr Targoński (27), Bogumiła Manek (17), Grzegorz Dziki (18), Paweł Władyka (19), Magdalena Piotrowska (23), Anna Kozakiewicz (16), Piotr Babski (27) i Dirk Lupschen (27)¹².

W pierwszym dniu, 5 lipca, młodzież polska powitała w swym gronie przybysza z Niemiec, Dirka Lupschena. Wieczorem wraz gościem z Niemiec odbyła wędrowkę po Olsztynie, pokazując zamek i zabytkową katedrę św. Jakuba. We wtorek, 6 lipca, wczesnym rankiem młodzi wyruszyli na szlak rowerowy. Po przejechaniu ponad dwudziestu

⁹ Werbiści w Polsce, pod. red. R. Malek, Pieniężno 1982.

¹⁰ Zob. J. Obłąk, Katedra we Fromborku, Olsztyn 1980. W Słowie Wstępnym czytamy: „Frombork, choć jest małą miejsciną, jest znany w całej Polsce i na całym świecie. Powszechnie wiadomo, że we Fromborku żył i działał największy geniusz czasów nowożytnych, ks. Mikołaj Kopernik. (...) Ale Frombork słynie również z pięknej uroczono położonej gotyckiej katedry. Jej wspaniała architektura budzi podziw wszystkich zwiedzających. Jej organy, ufundowane w wieku XVII, są już głośne w kraju i na świecie”.

¹¹ ADR, KSM AW – Teczka nr 4, Wyprawa rowerowa po ziemi chełmińskiej w 1997 r.

¹²Tamże, Lista uczestników rajdu rowerowego po Warmii i Kaszubach.

kilometrów, nawiedzili sanktuarium w Głotowie i kompleks kolegiacki w Dobrym Mieście¹³. Spali w klasztorze oo. werbistów w Pieniężnie. Przed spoczynkiem spotkali się z misjonarzami i zwiedzili muzeum misyjne. W środę trasa wiodła z Pieniężna do Fromborka¹⁴, przez Braniewo. W Braniewie uczestnicy wyprawy kontemplowali piękno kościoła odbudowanego przez bohaterskiego kapłana oraz zapoznali się z historią miasta i kościoła katedralnego. Frombork był celem wyprawy młodych tego dnia. Po zakwaterowaniu się wszyscy udali się do katedry i wysłuchali koncertu organowego. W kolejnym dniu celem był Elbląg, a zagwarantowany nocleg w Wyższym Seminarium Duchownym diecezji elbląskiej. W piątek, 9 lipca, z Elbląga rowerzyści wyruszyli do św. Gaju. W tym dniu szlak rowerowy wiodł przez Malbork¹⁵. W Malborku obowiązkowo zwiedzanie zamku pokrzyżackiego z początku XIV w. Po ponad trzech godzinach pobytu w stolicy państwa krzyżackiego, późnym popołudniem młodzież dotarła do św. Gaju¹⁶. Warto tu przywołać kilka informacji o tym szczególnym miejscu, w którym najprawdopodobniej poniósł śmierć św. Wojciech. Ze św. Gaju w sobotę, 10 lipca, wyruszono w kierunku Pelplina¹⁷. Pelplin to niewielkie miasteczko, w którym wznosi się piękna katedra górująca nad miasteczkiem, widoczna z kilkunastu kilometrów. Po czterech dniach wędrowki po Kaszubach młodzież dotarła do Gdańska. Czwartek, 15 lipca, poświęcono na zwiedzanie miasta pod przewodnictwem Joanny Szymańskiej, wieloletniej mieszkanki Gdańska. Ogółem młodzież rowerami pokonała około 430 km. Z Gdańska do Olsztyna przyjechali pociągiem¹⁸.

3. Pielgrzymki rowerowe po Europie

W latach 1996 – 2002 kilkunastoosobowa grupa każdego roku pokonywała rowerami trasę do jednego z odległych sanktuariów maryjnych w Europie¹⁹. W pierwszych dwóch latach sekcji pielgrzymek rowerowych po Europie szefował Bogdan Pijanowski, a w

¹³ Zob. A. Rzempołuch, Zespół kolegiacki w Dobrym Mieście, Olsztyn 1989.

¹⁴ Zob. A. Frejlich, Katedra Fromborska, Lublin br., s. 1- 15.

¹⁵ Zob. A. Chodyński, Malbork, Warszawa 1986.

¹⁶ Zob. J. Hochleitner, L. Słodownik, Święty Gaj - miejsce męczeństwa świętego Wojciecha, Elbląg 1997, s. 19-21. O św. Wojciechu i jego męczeństwie czytamy, „Do tych plemion pruskich postanowił wybrać się z Dobra Nowiną biskup Wojciech Sławnikowicz. Przybył do Prus drogą morską. (...) 23 kwietnia 997 r. wyruszyli raz jeszcze ku pruskiej ziemi. Szli wzdłuż ówczesnego Zalewu Wislanego 20 kilometrów. W południe zrobili sobie odpoczynek na terenie obecnej wsi Święty Gaj, leżącej niedaleko zapomnianego grodu Cholin. (...) W czasie odpoczynku, brat Wojciecha, Radzim-Gaudenty odprawił Mszę św. Wnet misjonarzy dostrzegli pruscy wojownicy. Autor jednego z żywotów męczennika – św. Brunon z Kwerfurtu – tak opisał ostatnie chwile biskupa z Pragi: *Najpierw wódź i herszt zbrodniczej zgrai zapalony wściekłością, przesywa na wskrosz serce, potem inni w porywie złości, nadbiegając gromada dokonują zbrodni. Napastników było siedmiu. Na ich czele stał kapłan znany pod imieniem Sicco. Do zadań pruskich kapłanów miało należeć rozpoczynanie bitew. To właśnie on miał odciąć głowę biskupowi i osadzić ją na drzewcu przy drodze dla odstraszenia innych*”; Por. P. Dziański, A. Kościelska, Najpierw do miasta Gdańska, Gdańsk 1996, s. 180-181.

¹⁷ Zob. J. S. Pasierb, Pelplin i jego zabytki, Warszawa-Pelplin 1993.

¹⁸ ADR, KSM AW - Teczka nr 4, Trasa przejazdu rowerami w dniach 5 – 16 lipca 1999 r.

¹⁹ Zob. K. Bielawny, Rowerami po Europie, Olsztyn 2008.

kolejnych Bohdan Puzyno, honorowy członek KSM AW²⁰. W roku 1996 młodzież rowerami dotarła do Rzymu, w 1997 – do Mariazell w Austrii, w roku 1998 – do Fatimy, w 1999 – do Syrakuz na Sycylii. W kolejnych latach nawiedzili sanktuaria w Santiago de Compostela, La Salette i Taiże. Każda z wypraw trwała kilkadziesiąt dni. Przed wyjazdem każdy z uczestników wypełniał kartę uczestnika pielgrzymki rowerowej oraz podpisywał regulamin pielgrzymki. Regulamin zawierał kilkanaście punktów, które formułowały dyscyplinę w czasie trwania wyprawy. Uczestnicy musieli przestrzegać następujących wskazówek:

1. Podporządkowanie się do poleceń organizatora.
2. Organizator nie ponosi odpowiedzialności za stan sprzętu rowerowego (sprawdzenie roweru przed każdym wyjazdem).
3. Praca na rzecz grupy (pomoc przy posiłkach i inne).
4. Dostosowanie się każdego dnia do godzin wyjazdów.
5. Uczestnictwo we mszy św.
6. Zachowanie dyscypliny w trakcie jazdy (zakaz odjeżdżania z grupy na własną rękę).
7. Wszelkie sprawy sporne i budzące wątpliwości rozwiążemy razem.
8. W przypadku niesprawności w danej chwili roweru, uczestnikowi do pomocy na trasie pozostaje jedna osoba.
9. Wszelkie niedyspozycje przed jazdą i w czasie jej trwania należy zgłosić organizatorowi.
10. Uczestnik zobowiązany jest zaopatrzyć się w odpowiedni sprzęt turystyczny (kask obowiązkowo).
11. Przestrzeganie przepisów ruchu drogowego.
12. Utrzymanie porządku w miejscu odpoczynku (camping, parafie).
13. Zwiedzanie odbywa się cała grupa.
14. Wszelkie płatne wejścia do obiektów zabytkowych nie są wliczone w koszt pielgrzymki.
15. Każde niewłaściwe zachowanie będzie rozpatrywane poprzez indywidualną rozmowę.
16. Każdy z uczestników jest zobowiązany do przestrzegania w/w regulaminu²¹.

Przyjęty wcześniej regulamin na jednym ze spotkań organizacyjnych pozwolił uniknąć wielu nieporozumień w czasie pielgrzymki, mimo że każda grupa rządziła się swoimi prawami. Te wcześniej ustalone zasady zdały egzamin w czasie pielgrzymowania rowerami po Europie.

3.1. Pielgrzymka rowerowa do Rzymu – 1996 r.

„Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu” – to znane powiedzenie. Także pierwsza wyprawa rowerowa zawiodła młodych mieszkańców Warmii i Mazur w roku 1996 do

²⁰ Zob. B. Puzyno, Zagraniczne wyprawy rowerowe Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej w latach 1996-2002 (praca licencjacka napisana w Olsztyńskiej Wyższej Szkole im. Józefa Rusieckiego na Wydziale Pedagogicznym pod kierunkiem dr Jolanty Sality w 2003 r.).

²¹ ARD, KSM AW – Teczka pielgrzymki rowerowej do Rzymu w 1996 r., Regulamin pielgrzymki rowerowej.

Wiecznego Miasta. Uczestniczyło w niej siedemnaście osób. Wyprawie rowerowej towarzyszył jeden samochód osobowy i jeden bus. Przygotowania do wyjazdu trwały prawie rok. Zaangażowane były wszystkie osoby, które uczestniczyły w wyjeździe, każdy na swój sposób i na miarę swych możliwości.

Trasa rowerowa do Rzymu.

Etap	Trasa	Długość odcinka	Razem po etapie
1.	Cieszyn-Branki	140 km	140 km
2.	Branki – Veseli na Morawach	150 km	290 km
3.	Veseli na Morawach - Mödling	200 km	490 km
4.	Mödling – Spital am Sommering	135 km	625 km
5.	Spital am Sommering - Judenburg	143 km	768 km
6.	Judenburg - Villach	175 km	943 km
7.	Villach - Tarvisio	200 km	1143 km
8.	Mestre – Maria Romea	150 km	1293 km
9.	Maria Romea - Sarsina	100 km	1393 km
10.	Sarsina - Sansepolkro	100 km	1493 km
11.	Sansepolkro - Asyż	120 km	1613 km
12.	Asyż - Narni	138 km	1751 km
13.	Narni - Rzym	80 km	1837 km

Źródło: ADR, Teczka pielgrzymki rowerowej do Rzymu w 1996 r.

Pielgrzymka rozpoczęła się w Cieszynie, po polskiej stronie. Trasa wiodła przez Czechy, Słowację, Austrie i Włochy. Po kilkunastu dniach jazdy rowerami młodzi pielgrzymi stanęli na placu św. Piotra w Rzymie. Zanim dotarli do Rzymu²², zwiedzili Wiedeń, Wenecję i Asyż.

Po wyprawie na łamach „Gazety Olsztyńskiej” ukazał się artykuł Pawła Jarząbka *Rowerem do Rzymu*²³. W nim uczestnicy tak wspominali swoją rowerową pielgrzymkę: „(...) W komplecie dojechaliśmy do Rzymu – mówi z dumą Moczyński. – Zaplanowaliśmy jazdę non stop przez dwa tygodnie. Trwało to wszystko szesnaście dni. Po prostu w Wiedniu i Wenecji było tak pięknie, że nie potrafiliśmy sobie odmówić przyjemności zwiedzania. W Austrii były bardzo dobre drogi, nie złapaliśmy ani jednej gумы. Za to we Włoszech pękały jak balony. Winne było szkło, które wałało się po drogach w niebywałej ilości”. Z kolei inny uczestnik wyprawy tak ją wspominał: „Ta rowerowa przygoda miała charakter pielgrzymki. (...) Jej mottem była zbliżająca się rocznica tysiąclecia śmierci świętego Wojciecha”²⁴. W

²² Zob. Włochy (część środkowa) – praktyczny przewodnik, Bielsko-Biała 1996, s. 193 – 262.

²³ P. Janka, Rowerem do Rzymu, *Gazeta Olsztyńska* 1997 z 28-31 III.

²⁴ Tamże.

tracie pielgrzymki uczestnicy pokonali na rowerach 1837 km²⁵. Najdłuższy odcinek wyniósł ponad 200 km, najkrótszy 86 km, a średnia prędkość – 21,5 km/godz.

Zaraz po zakończonej pielgrzymce uczestnicy planowali następną wyprawę na przyszły rok, również do Rzymu. Mimo ambitnych planów, szlak pielgrzymi się zmienił i doprowadził uczestników do Mariazell i do Pragi.

3.2. Maryjny szlak do Mariazell – 1997 r.

Mariazell, niewielkie miasteczko w Austrii, do którego pielgrzymują wierni od kilku stuleci. Założone w 1157 r. z inicjatywy benedyktynów z opactwa św. Lamberta. W centrum miasta stoi piękna bazylika Narodzenia NMP, w której czczona jest niewielka romańska figurka Matki Bożej z dzieciątkiem. Z XII stulecia pochodzi pierwszy zapis o cudownym uzdrowieniu. Cud uzdrowienia przypisywany jest Matce Bożej z Mariazell, którego doznał Henryk Władysław szlachcic z Moraw. Za otrzymaną łaskę zdrowia ufundował kościół *Mater Gentium Slavorum*. W XIV stuleciu w miejsce świątyni romańskiej wzniesiono kościół gotycki. W XVII w. świątynię rozbudowano, nadając jej styl barokowy²⁶.

Trasa pielgrzymki rowerowej do Mariazell

Lp.	Trasa	Długość odcinka	Razem po etapie
1.	Olsztyn - Przasnysz	130 km	130 km
2.	Przasnysz – Czerwińsk nad Wisłą	120 km	250 km
3.	Czerwińsk nad Wisłą - Budziszowice	130 km	380 km
4.	Budziszowice - Częstochowa	160 km	540 km
5.	Częstochowa - Rudy Śląskie	145 km	685 km
6.	Rudy Śląskie - Branki	170 km	855 km
7.	Branki – Veseli na Morawach	150 km	1005 km
8.	Veseli na Morawach – Skalica (Ulewa, powódź. Brak warunków do jazdy)	17 km	1022 km
9.	Skalica – Bratysława (Przejazd pociągiem, ulewa. Brak warunków do jazdy)	70 km	1092 km
10.	Bratysława - Mödling	90 km	1182 km
11.	Mödling – St. Aegyđ	89 km	1271 km
12.	St. Aegyđ - Mariazell	34 km	1305 km

²⁵ Por. K. Bielawny, Rowerami po Europie, s. 9-70.

²⁶ Zob. Austria – praktyczny przewodnik, Bielsko-Biała 1996, s. 181-184.

13.	Mariazell - Zwettl	140 km	1445 km
14.	Zwettl - Tabor	145 km	1590 km
15.	Tabor – Jesienice pod Pragę	80 km	1670 km

Źródło: ADR, Teczka wyjazdu do Mariazell w 1997 r.

W 1997 r. tam właśnie do sanktuarium maryjnego w Mariazell udała się pielgrzymka rowerowa.. Trwała od 29 czerwca do 18 lipca. Ogółem pielgrzymi pokonali rowerami 1670 km w piętnastu etapach. Szlak wiódł przez całą Polskę. Pierwszy etap wiódł z Olsztyna do Przasnysza, kolejny do Czerwińska nad Wisłą, gdzie młodzież spędziła noc pod namiotami w ogrodzie ojców salezjanów. Tam też spotkała się z młodymi alumnami, z którymi miała okazję porozmawiać. Kolejny dzień pielgrzymki zakończył się po 130 km w Budziszowicach. W czwartym dniu szlak pielgrzymi zaprowadził młodzież do Częstochowy. Tam też spędzono sporo czasu na modlitwie przed cudownym obrazem Matki Bożej na Jasnej Górze. Z Częstochowy, pokonując 145 km, pielgrzymi dojechali do Rudy, gdzie przesympatyczny ks. proboszcz udzielił im noclegu. W szóstym dniu młodzież opuściła Polskę, dalszy szlak wiódł przez Czechy. Tego dnia od popołudnia zaczęły się trudności w pielgrzymowaniu związane z pogodą. Przez kilka dni nieustannie padał sążnisty deszcz. Tak go wspominał jeden z uczestników: „Deszcz był tak wielki, że musieliśmy szukać noclegu. (...) Rano ponownie wsiedliśmy na rowery. Nie przestawało padać, ulewa, wiatr, wszędzie woda. Nie było na nas suchej nitki, byliśmy zmoczeni, zziębnięci, głodni. Później okazało się, że to był początek powodzi”²⁷. Po dwóch bardzo trudnych dniach młodzież dojechała do Mödling. Dwudniowy pobyt w Mödling w klasztorze oo. werbistów pozwolił na zwiedzenie Wiednia²⁸. Trasa z Mödling miała być ostatnim etapem do Mariazell. Lecz tego dnia nie można było zrealizować zgodnie planem, ponieważ burza w Alpach przeszkodziła w dotarciu do sanktuarium w ciągu jednego dnia. Potrzebny był jeszcze jeden dzień. Po wielu trudach i przeciwnościach 11 lipca 1997 r., w piątkowe popołudnie młodzież dotarła do sanktuarium maryjnego w Mariazell. Dzień odpoczynku i dalej w trasę w kierunku Pragi. To stolica Czech stała się ostatnim etapem pielgrzymki rowerowej, na kontynuację wyprawy bowiem nie pozwoliła powódź.

Ta pielgrzymka była nowym doświadczeniem w tak oddalonym od domu podróżowaniu rowerami. Każdy dzień przynosił nowe wrażenia, bardzo często ekstremalne warunki, które nauczyły nas jak wytrwać w tak trudnych warunkach, by nie stracić ducha do dalszego pielgrzymowania. Mimo tylu doświadczeń, młodzież snuła już plany na przyszły rok, wskazując na Fatimę²⁹.

3.3. Rowerami do Fatimy w 1998 r.

²⁷ L. Janka, Rowery zapłakane deszczem, *Gazeta Olsztyńska* 1997 z 23-28 XII.

²⁸ Zob. Austria – praktyczny przewodnik, Bielsko-Biała 1996, s. 96-155.

²⁹ A. Tomasiak, Kierunek Fatima, *Gazeta Wyborcza* 1997 z 8 XII. Autor krótkiego artykułu po pielgrzymce rowerowej do Mariazell kończył go słowami: „(...) w przyszłym roku grupa zamierza odwiedzić sanktuarium maryjne w Fatimie, w Portugalii. Znajdująca się tam figura Matki Boskiej słynie z cudownych uzdrowień. Trasa będzie wiodła przez Niemcy, Belgię, Francję i Hiszpanię. W Portugalii znajdują się na przylądku Roca, najbardziej wysuniętym punkcie Europy na południowym zachodzie”.

Po trudach pielgrzymich w roku 1997 młodzież w roku następnym skupiona w Katolickim Stowarzyszeniu Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej wybrała się na szlak pątniczy do Fatimy³⁰ w dniach 23 czerwca–19 lipca. Uczestniczyło w niej osiem osób, pierwszy etap rowerzyści rozpoczęli od Antwerpii. Do Antwerpii dotarli samochodami, które towarzyszyły im w czasie całej podróży aż do Fatimy³¹. Rowerami pielgrzymowali: Tomasz Gajewski, Adam Narbut, Marcin Dąbrowski, Bohdan Puzyno, Kazimierz Andrzej Barski, Zbigniew Król, Maciej Korol i Adam Witkowski. Każdej wyprawie towarzyszyła spora pomoc ze strony różnych sponsorów³².

Trasa pielgrzymki do Fatimy

Etap	Trasa	Długość odcinka	Razem po etapie
1.	Antwerpia - Sassegnes	148 km	148 km
2.	Sassegnes - Tauxieres	129 km	277 km
3.	Tauxieres - Rambouillet	198 km	475 km
4.	Rambouillet - Vendôme	185 km	660 km
5.	Vendôme - Thours	198 km	858 km
6.	Thours – La Rochelle	161 km	1019 km
7.	La Rochelle - Hourtin	148 km	1168 km
8.	Hourtin - Ychoux	133 km	1301 km
9.	Ychoux - Bayonne	142 km	1443 km
10.	Bayonne - Idiazabal	155 km	1598 km
11.	Idiazabal - Ameyugo	94 km	1691 km
12.	Ameyugo - Cubillas	170 km	1861 km
13.	Cubillas - Cabrerizos	150 km	2011 km
14.	Cabrerizos - Guarda	167 km	2178 km
15.	Guarda - Coimbra	162 km	2340 km
16.	Coimbra - Fatima	113 km	2453 km

Źródło: ADR, Teczka pielgrzymki rowerowej do Fatimy w 1998 r.

³⁰ Cz. Ryszka, *Od Ostrej Bramy po Fatimę*, Kraków 1989, s. 101 – 111. Autor tak pisze o Fatimie i objawieniach: „(...) Portugalska Częstochowa nie przyciąga w dni powszednie tylu pielgrzymów, co nasza Jasna Góra. Miasteczko położone jest w górach, na uboczu, bez komunikacji kolejowej; pamięta jednak uroczystości, kiedy na placu przed bazyliką modliły się setki tysięcy pielgrzymów. (...) Nadszedł 13 maja 1917 roku. Była niedziela. Trójka dzieci znajdowała się w okolicy Cova da Iria, godzinę drogi do Aljustrel. Około południa niebo przecięły błyskawice, zagrzmiało, zbliżała się burza, choć nie było widać ciemnych chmur. Wtem obok ścieżki, na małym ostrokrzewie, metr nad ziemią, dzieci zobaczyły świetlistą postać pięknej Pani. W rękach trzymała błyszczący różaniec. Pani powiedziała, że przybywa z nieba, i poprosiła dzieci, aby przychodzący na to miejsce każdego 13 dnia miesiąca o tej samej godzinie, przez 5 miesięcy. Obiecała, że w październiku powie im, kim jest i czego żąda”. Ostatnie objawienie miało miejsce 13 października 1917 r. NMP przedstawiła się dzieciom, mówiąc: „Jestem Matką Bożą Różańcową”, i ponowiła swą prośbę o codzienne odmawianie różańca.

³¹ Por. Portugalia – przewodnik praktyczny, Bielsko-Biała 1997, s. 149152.

³² Zob. K. Bielawny, *Rowerami po Europie*, s. 141-142.

Trasę przejazdu przygotowywał Kazimierz Barski. Za kuchnię odpowiadała Małgorzata Nienartowicz, a odpowiedzialny za całość był Bohdan Puzyno. W szesnastu etapach młodzież przejechała 2453 km. Najtrudniejsze odcinki do pokonania czekały na nich w Hiszpanii, ze względu na duże temperatury w ciągu dnia. By uniknąć upałów, pielgrzymi wyjeżdżali w trasę przy wschodzącym słońcu, by w ciągu dnia ukryć się przed słońcem w cieniu na sjeście i pozostałą część trasy pokonać pod wieczór. Do celu dotarli w środę, 16 lipca 1998 r. Po pobycie w sanktuarium fatimskim³³ w dniu następnym cała grupa wybrała się na przylądek Cabo da Roca³⁴ (najdalszy punkt Europy wysunięty na zachód)³⁵.

Droga powrotna prowadziła obowiązkowo przez sanktuarium maryjne w Lourdes³⁶ we Francji, gdzie grupa spędziła kilka godzin. Do Olsztyna pielgrzymi dotarli po kilku dniach jazdy dwoma samochodami koło południa 19 lipca. W drodze powrotnej oczywiście zrodził się pomysł następnej pielgrzymki, tym razem do Ziemi Świętej³⁷

3.4. Rowerami do *Matki Boskiej Placzącej* w 1999 r.

Przygotowania tak jak przed każdą wcześniejszą pielgrzymką rozpoczęły się kilka miesięcy wcześniej. Mimo to zdarzały się także niespodzianki w dniu wyjazdu. Tak było i tym razem. Obiecane samochody, które miały towarzyszyć pątnikom w drodze do Syrakuz³⁸, okazały się w dniu wyjazdu raczej wirtualne. Ich brak zmusił nas do wyjechania o jeden dzień później, 29 sierpnia 1999 r. Późnym popołudniem opuściliśmy Olsztyn, kierując się samochodami do Pizy we Włoszech³⁹. Po dotarciu na miejsce, zakwaterowaliśmy się na polu namiotowym. Warto tu nadmienić, że od dwóch lat patronat nad pielgrzymkami rowerowymi sprawowało Radio Olsztyn, emitując każdego dnia krótkie relacje z naszej wyprawy. W pielgrzymce uczestniczył także dziennikarz tego Radia⁴⁰. Z Pizy pielgrzymi wyjechali na

³³ Zob. J. Drozd, *Orędzie Niepokalanej*, Kraków 1996, s. 13-94.; Zob. R. Kostecki, *Znaczenie objawień w Fatimie*, Kraków 1946; Zob. K. Wilczyński, *Znak na niebie*, Kraków 1946.

³⁴ Por. *Portugalia – praktyczny przewodnik*, Bielsko-Biała 1997, s. 111.

³⁵ Zob. K. Bielawny, *Rowerami po Europie*, s. 174-176.

³⁶ Zob. A. Carrel, *Podróż do Lourdes*, Wrocław 2008.

³⁷ Zob. K. Bielawny, *Rowerami po Europie*, s. 189-190. Tak o planach do Ziemi Świętej wspominał ks. K. Bielawny: „Otóż pierwsze przygotowania do wyjazdu rowerowego w 1999 r. planowano do Ziemi Świętej i do Egiptu. W październiku i listopadzie nabrały one już bardzo konkretnego charakteru. Udało się nam wstępnie zdobyć sponsorów, jeden obiecał wypożyczyć na pielgrzymkę dwa samochody terenowe, miała to być firma Ssang Yong Musso, drugi zadeklarował pokryć koszty paliwa. Wyjazd z każdym miesiącem stawał się coraz bardziej realny. W ramach przygotowań zaprosiliśmy na jedno ze spotkań ks. dra Bogdana Matysiaka, który nam opowiedział o realiach Ziemi Świętej i Egiptu. Spotkanie było ciekawe, a dla nas ogromnie interesujące i ważne, ponieważ tam właśnie się wybieraliśmy. Po skrzętnych obliczeniach długość całej trasy do przejechania samochodami oraz rowerami wynosiła prawie 10 tys. km; z tego dla rowerzystów zaplanowano około 1800 km. (...) Niestety, na Bliskim Wschodzie wybuchł ostry konflikt. Musieliśmy zrezygnować z wyprawy w te strony”. Po kilku dniach zrodził się nowy pomysł – Syrakuzy na Sycylii.

³⁸ Zob. *Włochy (część południowa) – praktyczny przewodnik*, wyd. III, Bielsko-Biała 1999, s. 285-289.

³⁹ Szczegółowy opis pielgrzymki odnajdziemy w: K. Bielawny, *Rowerami po Europie*, s. 188-245.

⁴⁰ Od 1998 r. patronat nad pielgrzymkami rowerowymi sprawowało Radio Olsztyn. Poza patronatem uczestników wspierało także finansowo. Wszelkie wyjazdy rowerowe wspierał ówczesny prezes Radia Olsztyn,

szlak pielgrzymkowy w czwartek 2 września 1999 r., trasa wiodła wzdłuż morza Tyrreńskiego. Cała trasa podzielona była na piętnaście etapów. Po drodze pielgrzymi zwiedzili Rzym, Neapol, Mistette i Syrakuzy. Długość całego szlaku pielgrzymiego wyniosła 1970 km. Warto tu nadmienić, że podróżowanie po Włoszech we wrześniu jest bardzo sympatyczne. Ruch turystyczny jest już niewielki. Można swobodnie poruszać się po drogach i szlakach turystycznych. W pielgrzymce uczestniczyło kilkanaście osób. Tak jak w poprzednich wyprawach, tak i teraz pątnikom towarzyszyły dwa samochody wiozące ich bagaże i zaplecze kuchenne.

Trasa pielgrzymki rowerowej do Syrakuzy.

Lp.	Trasa	Długość odcinka	Razem po etapie
1.	Pisa (Piza) - Volterra	110 km	110 km
2.	Volterra – Castiglione della Pescaia	126 km	236 km
3.	Castiglione della Pescaia – Terni di Saturnia	81 km	317 km
4.	Orbetel- Viliagio del Fanciullo	92 km	409 km
5.	Viliagio del Fanciullo – Lido di Ostia	146 km	555 km
6.	Lido di Ostia - Cassino	154 km	709 km
7.	Cassino - Pompeje	168 km	877 km
8.	Pompeje - Laura	163 km	1040 km
9.	Laura – Maria di Cassa	72 km	1112 km
10.	Maria di Cassa - Mistretta	129 km	1241 km
11.	Mistretta - Nicolosi	170 km	1411 km
12.	Mistretta - Nicolosi	124 km	1535 km
13.	Nicolosi – Siracusa (Syracuzy)	90 km	1625 km
14.	Siracusa (Syracuzy) – Bora Marina	210 km	1835 km
15.	Bora Marina - Badalato	135 km	1970 km

Źródło: ADR, KSM AW, Teczka wyjazdu rowerowego do Syrakuz w 1999 r.

W czasie pielgrzymki rowerowej pątnicy zwiedzili także Pompeje, no i wjechali rowerami na dwa wulkany. Wyprawa na Wezuwiusz zajęła cały dzień. Ze wzgórza wulkanu

Władysław Bogdanowski. W kilku wyprawach rowerowych uczestniczyli dziennikarze, przekazując codziennie transmisje z pielgrzymki. W latach 1998-2001 uczestniczył w pielgrzymkach rowerowych Michał Chodakowski, a od 2001 Michał Porycki, dziennikarze Radia Olsztyn.

rozcigała się piękny widok na Neapol i Morze Tyrreńskie. Na szczycie Etny⁴¹, drugiego wulkanu, można było zobaczyć lawę wylewającą się z czynnego krateru⁴².

W czwartek, 16 września, pątnicy osiągnęli cel swej wyprawy, dotarli do sanktuarium Matki Boskiej Płaczącej w Syrakuzach. Sanktuarium to wśród Polaków jest mało znane. 29 sierpnia 1953 r. w Syrakuzach w jednym z małych domków dostrzeżono niezwykle zjawisko. Nad łóżkiem wisiała płaskorzeźba Niepokalanego Serca Maryi. Młoda mężatka, będąca w szóstym miesiącu w ciąży, przeżywała różne kłopoty ze swym stanem. Istniały obawy o jej życie. By zapewnić bezpieczeństwo chorej, przy jej łóżku czuwała bratowa i jedna z ciotek. Tego ranka straciła przytomność, po jej odzyskaniu spojrzała na obrazek wiszący na ścianie i ze zdumieniem zawołała: „Madonna płacze!”. Przybiegły opiekunki, potwierdziły to zjawisko, zawołały sąsiadów. Była godz. 8.30. Niebawem dom otoczył ogromny tłum, ludzie klęczeli i modlili się, każdy starał się bodaj na chwilę wejść do mieszkania, gdzie wisiała płaskorzeźba, by zobaczyć twarz płaczącej Madonny. Tego samego dnia obrazek zabrano do zbadania, czy nie zaszło jakieś oszustwo. Pobrano także krople do analizy. Około północy odwieziono obrazek do domu, z którego był zabrany. W kolejnych trzech dniach niezwykle zjawisko powtarzało się systematycznie co 20 minut.

Władze kościelne także dokonały badań niezwykłego zjawiska u państwa Janussów. Pod protokołem podpisał się m.in. ks. proboszcz Brun, kilku lekarzy, naczelnik policji, komendant garnizonu w Syrakuzach i doktor chemii Bertini. Ten ostatni złożył także zeznanie: „Ja niżej podpisany, dr Robert Bertini, stwierdzam w pełni świadomie i odpowiedzialnie, uznając za prawdziwe to, co niżej piszę: Rankiem 1 września 1953 roku (...) jako chemik rzeczoznawca zaliczony zostałem w skład grupy do zbadania domniemanego cudu przy ulicy Ogrodowej (...) Było kilka minut po jedenastej, gdy przypatrując się wraz z doktorem Cassolą obrazowi, który trzymałem w rękach, zauważyłem, że najpierw prawe, a potem lewe oko napęcznieć się powoli cieczą. Sprawiało to wrażenie oka ludzkiego, w którym wzbierają łzy. Przyszło mi do głowy, że może to być złudzenie optyczne, wywołane światłem słonecznym; obracałem więc obrazek na wszystkie strony, nadając mu różne położenia, gdy nagle ciecz w prawym oku zaczęła wzbierać obficie, tworząc dużą łzę, a potem powoli zaczęła staczać się po policzku. Po upływie minuty także w lewym oku utworzyła się łza. (...) Dr Cassola zebrał starannie łzy za pomocą pipetki, a następnie odkręcił dwie śrubki przytwierdzające plaketkę do płytki szklanej; chodziło nam o dokładne zbadanie wszystkich szczegółów. Okazało się, że obrazek odlany jest z gipsu, który ponad wszelką wątpliwość nie wykazywał ani śladu wilgoci. Wobec takiego stanu rzeczy nie mogło być mowy o żadnej substancji wydzielającej wilgoć ani o złączeniu pary”⁴³. Niebawem ogłoszono wyniki innej analizy, dokonanej przez prof. La Rosę. Badacz oświadczył, że spływająca ciecz „z oczu *płaczącej Madonny* posiada skład chemiczny nie różniący się od łzy ludzkiej”⁴⁴. Po tych oświadczeniach arcybiskup 8 września udał się na ul. Ogrodową w święto Narodzenia NMP (patronalne święto katedry w Syrakuzach) i odmówił z wiernymi różaniec, a także powiedział: „W ostatnich dwóch wiekach Matka Boża w

⁴¹ Zob. Włochy (część południowa) – praktyczny przewodnik, wyd. III, Bielsko-Biała 1999, s. 277-279.

⁴² ADR, KSM AW, Teczka wyjazdu rowerowego do Syrakuz w 1999 r.

⁴³ Cyt. za. Cz. Ryszka, *Od Ostroj Bramy*, s. 67-68.

⁴⁴ Tamże.

kilkakrotnych objawieniach starała się wprowadzić na drogi Boże błakającą się po manowcach ludzkość. A teraz i nasze miasto zostało wybrane, aby się w nim objawiła moc Maryi, jej dobroć i miłosierdzie. W tej chwili nie mogę jeszcze i nie wolno mi wypowiedzieć się co do prawdziwości wydarzeń, które was tak tłumnie ściągnęły na ulicę Ogrodową. W takich bowiem sprawach Kościół wydaje ostateczne orzeczenie dopiero po ścisłym i dojrzałym ich zbadaniu. Jako nauczyciel mądrości i roztropności, Kościół nigdy nie wydaje sądu zbyt pochopnie, nigdy w takich wypadkach się nie spieszy”⁴⁵. W kolejnych dniach komisja lekarska odnotowała około pięćset przypadków uzdrowień, do Syrakuz każdego dnia nadciągały tysiące pielgrzymów z całej Europy.

Po jednodniowym pobycie w Syrakuzach pątnicy na rowerach ruszyli w dalszą trasę w kierunku północnym. W drodze powrotnej nawiedzili także San Giovanni Rotondo, gdzie znajduje się grób o. Pio, a także Loreto. Do Olsztyna młodzież powróciła 24 września 1999 r.

3.5. Pielgrzymka rowerowa w Roku Jubileuszowym do La Salette

W pielgrzymce do La Salette uczestniczyło 11 osób. Wielu z pątników w wyjazdach rowerowych organizowanych przez KSM AW brało udział już któryś raz z kolei. Pilotem tej grupy był Kazimierz Barski, który wiele miesięcy wcześniej przygotował trasę przejazdu. Każdy etap podzielony był dość dokładnie na kilometry. Planując przejazd przez wysokie partie gór, starano się unikać podjazdów, wybierając nawet dłuższą jazdę⁴⁶. Bohdan Puzyno czuwał nad całością. W pielgrzymce uczestniczył także Tomasz Koszelak, Adam Narbut, Kazimierz Cieśliński, Maciej Słowiński, Marcin Kochański, Michał Chodakowski (dziennikarz Radia Olsztyn), Andrzej Chilczuk, Marcin Dąbrowski i ks. Józef Stroński. Długość trasy wyniosła prawie 2050 km.

Trasa pielgrzymki do La Salette.

Lp.	Trasa	Długość odcinka	Razem po etapie
1.	Olsztyn - Rościszewo	136 km	136 km
2.	Rościszewo - Licheń	149 km	285 km
3.	Licheń - Grabów	131 km	416 km
4.	Grabów - Ciepłowody	142 km	558 km
5.	Ciepłowody - Holice	128 km	686 km
6.	Holice - Osnice	117 km	803 km
7.	Osnice - Stahlowice	101 km	904 km
8.	Stahlowice - Bodeuwohr	124 km	1024 km
9.	Bodeuwohr - Ingolstadt	110 km	1138 km

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ ADR, KSM AW, Plan pielgrzymki do La Salette w 2000 r.

10.	Ingolstadt - Illertissen	138 km	1276 km
11.	Illertissen - Hagnau	110 km	1386 km
12.	Hagnau - Burglen	134 km	1520 km
13.	Burglen - Sutz	122 km	1642 km
14.	Sutz - Bussigny	110 km	1752 km
15.	Bussigny - Rumilly	117 km	1869 km
16.	Rumilly – La Salette	180 km	2049 km

Źródło: ADR, Teczka wyjazdu rowerowego do La Salette w 2000 r.

Pielgrzymka rowerowa trwała do 21 lipca 2000 r. W sanktuarium maryjnym pątnicy spędzili kilka dni, odpoczywając po trudach pielgrzymowania. Sanktuarium w La Salette gromadzi rzesze pielgrzymów od 1846 r. W tymże roku, 14 września Matka Boża objawiła się dwójce pastuszków, nikomu nie znanych, biednych i niepiśmiennych. Na koniec objawień Maryja zachęciła do codziennej modlitwy porannej i wieczornej, a także do właściwego świętowania niedzieli i zachowywania postów⁴⁷. Po kilku latach ordynariusz diecezji Grenoble, Philibert de Bruillard, ogłosił dekret, w którym czytamy: „Sądzimy, że objawienie się Najświętszej Marii Panny dwojgu pastuszkom dnia 19 września 1846 r., na jednej z gór, należących do łańcucha Alp, położonej w parafii La Salette, w dekanacie Corps, posiada w sobie wszystkie cechy prawdziwości i że wierni mają uzasadnione podstawy uznać je za niewątpliwe i pewne”⁴⁸.

Po kilku dniach pątnicy opuścili sanktuarium w La Salette i udali się w drogę powrotną do Polski. Do Olsztyna powrócili 29 lipca, planując kolejną wyprawę rowerową, tym razem do Santiago de Compostela w Hiszpanii.

3.6. Santiago de Compostela – najdłuższy szlak Europy

Snute plany o pielgrzymce do Santiago de Compostela⁴⁹ w Hiszpanii w roku 2001 zostały zrealizowane. Pod baczny okiem Bohdana Puzyno wyprawa została przygotowana w każdym szczególe. Grupa 13 osób opuściła Olsztyn 4 sierpnia, jadąc samochodami do Francji; do Dole. Tam po odpoczynku i nabraniu sił pątnicy wyruszyli rowerami na szlak pielgrzymkowy. Cała trasa rowerowa wyniosła 2267 km w osiemnastu etapach. Uczestnikami

⁴⁷ Zob. C. Ryszka, *Od Ostroji Bramy*, s. 92-96.

⁴⁸ Zob. La Salette, *Opis objawienia i sens Orędzia*, Kraków 1995, s. 17; M. Schlewer, *Wybierajcie życie*, Kraków 1999; J. Jaouen, *La Salette dar Chrystusa dla Kościoła*, Kraków 1989; E. Ritz, *Orędzie Maryi z La Salette*, Kraków 2001; J. Stern, *La Salette po Soborze Watykańskim II (część II, Melania i jej tajemnice)*, *Studia Saletyńskie* 2002, nr 2, s. 9-17; R. Pindel, *Orędzie z La Salette w świetle Biblii*, *Studia Saletyńskie* 2003, nr 3, s. 197-211.

⁴⁹ Zob. J. Bremer, *Santiago de Compostela pielgrzymim krokiem*, Kraków 2007; S. Brudziej, *Droga św. Jakuba, przewodnik pielgrzyma do Santiago de Compostela*, Toruń 2004; *Hiszpania (część zachodnia) – praktyczny przewodnik*, wyd. II poprawione, Bielsko-Biała 1997, s.425-431.

pielgrzymki byli: Kazimierz Barski – pilot, Kazimierz Cieśliński, Tomasz Koszelak, Bohdan Puzyno, Andrzej Więckowski, Dariusz Zniszczyński, Marcin Bis, Michał Porycki (dziennikarz radia Olsztyn), Andrzej Chilczuk, Andrzej Gnyszka, ks. Henryk Zienkiewicz (redemptorysta), Anna Maria Puzyno i Maria Chilczuk. Warto tu nadmienić, że św. Jakub jest także patronem Olsztyna, któremu patronuje od kilku stuleci.

Trasa pielgrzymki rowerowej do Santiago de Compostela.

Lp.	Trasa	Długość odcinka	Razem po etapie
1.	Dole – Montenay Montlin	111 km	111 km
2.	Montenay Montlin – Les Abrets	135 km	246 km
3.	Les Abrets - Crest	136 km	382 km
4.	Crest - Villeneuve	125 km	507 km
5.	Villeneuve - Agde	140 km	647 km
6.	Agde – Le Racon	142 km	789 km
7.	Le Racon - Osor	131 km	920 km
8.	Osor – Palu de Plegamans	108 km	1028 km
9.	Palu de Plegamans – Artesa de Segre	100 km	1128 km
10.	Artesa de Segre - Graus	114 km	1242 km
11.	Graus – Ayerbe	115 km	1357 km
12.	Ayerbe - Cintruenigo	107 km	1464 km
13.	Cintruenigo - Frias	174 km	1638 km
14.	Frias – Cervera de Pisuerga	146 km	1784 km
15.	Cervera de Pisuerga – La Vecilla	97 km	1881 km
16.	La Vecilla - Villablino	95 km	1976 km
17.	Villablino - Becerrea	139 km	2115 km
18.	Becerrea – Santiago de Compostela	152 km	2267 km

Źródło: ADR, Teczka pielgrzymki rowerowej do Santiago de Compostela w 2001 r.

Pielgrzymi dotarli do celu swej podróży 21 sierpnia 2001 r., tam też przy grobie św. Jakuba wieczorem koncelebrował mszę św. ks. Henryk w intencji próśb i podziękowań uczestników pielgrzymki. Po kilku dniach odpoczynku pątnicy wyruszyli samochodami w drogę powrotną do grodu nad Łyną, gdzie patronuje św. Jakub.

3.7. Pielgrzymka do Taizè w 2002 r.

W lipcu 2002 r. grupa 12 osób odbyła pielgrzymkę do Taizè, do którego od wielu lat pielgrzymują młodzi z całego świata⁵⁰. Taizè jest miejscem spotkania wiernych różnych wyznań i religii, miejscem modlitw o jedność chrześcijan⁵¹. W pielgrzymce uczestniczyli: Henryk Jankowski, Grażyna Nawrocka, Piotr Dolat, Agata Ambrożewicz, Natalia Puzyno, Bohdan Puzyno, Anna Więckowska, Andrzej Więckowski, Michał Porycki, Tomasz Koszelak, Piotr Kozdryk i Michał Jasiński⁵².

Trasa pielgrzymki rowerowej do Taizè.

Lp.	Trasa	Długość odcinka	Razem po etapie
1.	Dunkierka - Rue	144 km	144 km
2.	Rue – Cany - Barville	140 km	288 km
3.	Cany – Barville - Houlgate	140 km	428 km
4.	Houlgate – Le Mont St. Michel	175 km	603 km
5.	Le Mont St. Michel – Mur de Bretagne	151 km	754 km
6.	Mur de Bretagne - Serent	135 km	889 km
7.	Serent – St. Julien de Concelles	145 km	1034 km
8.	St. Julien de Concelles - Montsoreau	128 km	1162 km
9.	Montsoreau – Muides sur Loire	150 km	1312 km
10.	Muides sur Loire - Sancerre	163 km	1475 km
11.	Sancerre – La Nocle Maulaix	149 km	1624 km
12.	La Nocle Maulaix - Taizè	154 km	1778 km

Źródło: ADR, Teczka pielgrzymki rowerowej do Taizè w 2002 r.

Była to ostatnia pielgrzymka zorganizowana przez KSM AW, wprawdzie były jeszcze w kolejnych latach wyjazdy rowerowe po Europie, ale już w grupach kilkusobowych i były to raczej wyjazdy turystyczne.

Zakończenie

⁵⁰ Zob. K. Bielawny, Rowerami po Europie, s. 257-262.

⁵¹ M. M. Zatyka, Ekumeniczna wspólnota z Taizè, Ząbki 1999, s. 5. We wstępie do książki czytamy, „Taizè jest nazwą małej francuskiej wioski położonej w Burgundii, około 100 km na północ od Lyonu. Od niej wzięła nazwę Wspólnota założona w 1940 r. przez brata Rogera. Podstawowym jej celem jest praca na rzecz jedności chrześcijan i pojednania między narodami. Trzeba podkreślić, że jest to pierwsza na świecie Wspólnota ekumeniczna, skupiająca obecnie 100 braci – katolików i ewangelików. Taizè jest również synonimem odnowy religijnej. Jest miejscem pielgrzymek dziesiątek tysięcy młodych ludzi poszukujących Boga, którego nie zawsze umieją znaleźć we współczesnym, zmaterializowanym świecie”.

⁵² ADR, KSM AW, Teczka pielgrzymki rowerowej do Taizè w 2002 r.

Działalność Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej na przełomie XX i XXI w. pokazuje, że możliwe staje się zorganizowanie wielu bardzo atrakcyjnych wyjazdów rowerowych. Tak było w minionym czasie w Olsztynie. Niewielka grupa bardzo młodych osób była inicjatorami turystyki rowerowej po Polsce, a także po wielu krajach europejskich. Po Polsce dwie wyprawy zgromadziły kilkadziesiąt osób, które pokonywały rowerem dziennie kilkadziesiąt kilometrów, poznając piękno ziemi warmińskiej, chełmińskiej czy kaszubskiej. Natomiast grupa około stuosobowa w latach 1996-2002 odbyła pielgrzymki rowerowe do kilku sanktuariów maryjnych w Europie. Każda z wypraw była inna i niepowtarzalna. Towarzyszył im wspaniały klimat z różnorodnymi doświadczeniami. Przebyte rowerami trasy miały różną długość. Najdłuższa wiodła do Fatimy – 2360 km, a najkrótsza do Wiecznego Miasta – 1524 km. Ogółem pątnicy pokonali na rowerach około 13,5 tys. km w czasie tych siedmiu lat, zwiedzając Europę.

Summary

Activities of Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Warmińskiej (Young Catholics Association in Warmia Archdiocese) in post war time can be divided into two periods (1947 - 1949, and since 1994). After 1994 many sections were created within the Association. One of them dealt with cycling tourism. The young Catholics in years 1996-2002 organized several cycling pilgrimages across Europe, mainly to Marian sanctuaries (Rome, Maraiszell in Austria, Fatima, and Cabo da Roca cape, Sicily, Syracuse, La Salette, Santiago de Compostella, and Taize). In total in cycling pilgrimages took part around 100 people covering 13,000 km distance.